

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 1.

Ministeri Edman

20/10. 1937.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 990/357.

38 / 180 Sal: D. 37

Varsova S S A 30 P: N Ä l o k a K U U T A 19 34.

2/11.37

VIITTAUS: ..... N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

5 C14

VIITTAUS: D. U. M. / 19

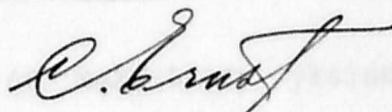
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen

raportti n:o 1/34.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa Ministeriölle ministeri Idmanin Rumaniasta lähettämän raportin n:o 1: "Rumanian vientiä ja tuontia koskeva asetus" / siv. 1 - 2 / 8 kpl.

V.a. Asiainhoitaja:

..... B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Bukarestissa 30 p:nä 1. o. k. a. k. u. u. t. a 1934.

Asia: Rumanian vientiä ja tuontia
koskeva asetus.

38 / 180 Sal. D. 34.

2/11.34

5 C/14

Lokakuun 25 päivänä 1934 päivätyllä asetuksella on Rumiassa saatettu voimaan uusi tuontia ja vientiä koskeva järjestely.

Marraskuun 15 päivästä alkaen ei Rumaniaan saada tuoda mitään tavaroita muuta kuin ennen tapahtuneen viennin perusteella. Tuonnin arvo saa olla arvostaan 60 % viennin arvosta.

Rumaniasta tapahtuva vienti on maksettava yksinomaan ulkomaan rahassa. Kaikki viennistä kertyvät valuutat ovat luovutettavat Rumanian valtiopankille. Valtiopankki käyttää 40 % paloöljyn, viljan ja puutavaroiden viennistä saadusta ulkomaan rahasta niitä maksuja varten, jotka se on velvollinen suorittamaan. Tämä prosenttimäärä on maksettava valtiopankin määräämien maiden valuutassa. Muiden tavarain viennin kautta saaduista valuutoista käyttää pankki 40 % ulkomaisten lainoin korkojen ja ennen maahan tuotujen tavarain maksuun. Muu osa valuutoista, 60 %, käytetään yksinomaan tuonnin maksamista varten kauppa- ja teollisuusministeriön määräysten mukaisesti.

Tullikamarit antavat tuontitodistuksia, joiden arvo on

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

60 % tapahtuneesta viennistä. Valuutan antaminen tuontitodistusten haltijoille tapahtuu ulkomaankaupan säännöstelyä varten asetetun uuden elimen kautta.

Nykyisen ulkomaankaupan säännöstelyä varten asetetun komitean sijaan nimitetään uusi / Service pour la réglementation du commerce extérieur /, joka saa tehtäväkseen valvoa ulkomaankauppaa. Uuteen komiteaan kuuluvat valtiopankin, kauppaja maatalousministeriöiden, tullihallituksen, kauppaja maanviljelyskamarien edustajat.

Syinä asetuksen antamiseen on ministerineuvoston asiaa koskevassa päätöksessä mainittu m.m. välttämättömyys turvata aktiivinen kauppatase, saada valuuttaa ulkomaisten lainojen korkojen maksuun, maksaa maahan tapahtuva vienti ja kontrolloida, että maahan tuodaan etupäässä teollisuutta varten hyödyllisiä tavaroita, niinkuin raaka-aineita.

Uudella asetuksella on tuonnin säännöstely ulotettu käsittämään kaikki maahan tuotavat tavarat.

K.G.Idman.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Edman

6/11. 1934.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
KIRJELMÄ n:o 1013/359.

Varsova S S A 8 P: N Ä m a r r a s K U U T A 19 34 .

VIITTAUS: ..... N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

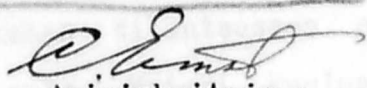
VIITTAUS: D. U. M. / 19

39 / 181 Sal. D. 37
12/11. 37
5 C14

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan Lähetyksen
raportti n:o 2/34.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen toimittaa
Ministeriölle ministeri Idmanin Rumaniasta lähettämän rapor-
tin n:o 2 : "Rumanian taloudellinen tilanne", /siv. 1 - 3/,
8 kpl.

V.a. Asiainhoitaja :

BUKARESTI
XXXXXXXX

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

~~Suomen.~~

RAPORTTI n:o 2.

Bukaresti:ssa 6 p:nä marras kuuta 1934.

Asia: Rumanian taloudellinen
tilanne.

39/181 Sel. D. 37.

12/11.37

5 C114

Rumaniassa voimaansaatettu järjestely, että kaikki viennistä kertyvät valuutat on jätettävä valtiopankille ja että tuonti saa olla ainoastaan 60 % viennistä^{1/}, on seurauksena epätydyttävästä taloudellisesta tilanteesta yleensä.

Nykyiseen vaikeaan tilanteeseen on osaksi vaikuttanut vuoden 1933 huono sato. Maissi kuuluu Rumanian tärkeimpiin vientitavaroihin, mutta viime vuonna turmeltui se monin paikoin kokonaan, niin että oli useita maakuntia, joissa sitä ei saatu laisinkaan. Seurauksena oli viennin tuntuva vähennys. Ulkomaisen valuutan puutteen vuoksi pantiin jo viime vuonna toimeen niin ankara säännöstely, että se joutui koskemaan noin 80 % maahan tuotavista tavaroista.

Tänä vuonna ei viljan sato myöskään ole ollut hyvä, joten ei sitä ole sanottavasti maasta vietäväksi. Sitäpaitsi ovat useissa maissa, ennen kaikkea Saksassa, voimaan pantu säännöstely ja tullikorotukset ankarasti kohdanneet Ru-

1/ Vert. taloudellinen raporttini No 1.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

manian maataloutta. Niin on esim. Saksa tähän asti ostanut 70 & 80 % maasta viedyistä munista. Vielä vuonna 1933 vietiin Rumaniasta Saksaan noin 3 miljoonaa kiloa munia. Täällä saamieni tietojen mukaan on Saksassa toimeenpantu tullikorotus aiheuttanut, ettei vienti sinne nykyään ole kuin murto-osa entisestä. Kun ei munia ole voitu saada sijoitetuiksi muuallekaan, on siitä ollut seurauksena hintojen suunnaton lasku. Ennen on munista tavallisesti maksettu 4 ~~aitia~~ ^{leitä} ~~aitia~~ / 1/2 & 2 ~~pennia~~ ^{markkaa} / kappaleelta. Tänä kesänä on niitä myyty 3/4 leistä kappaleelta. Seurauksena on ollut niin suuri puute ulkomaan valuutasta, että välttämättömien raaka-aineiden tuonti on siitä kärsinyt.

Askettäin julkaistujen tilastollisten tietojen mukaan on viennin arvo tämän vuoden tammi - elokuun välisenä aikana ollut 8,203,346,000 leitä / 3 leitä - 1 Smk/. Tuonnin arvo on samana aikana ollut 8,156,553,000 leitä, joten on olemassa 46,793,000 lein vientienemmys. Tärkeimmät vientimaat ovat Italia, Ranska ja Englanti. Päävientitavarat ovat paloöljy, maissi ja muu vilja, puutavarat, siat ja vilja. Mainittakoon, että m.m. Saksa ostaa Rumaniasta paperipuuta tehtaitaan varten. Tärkeimmät tuontimaat ovat Englanti ja Saksa. Julaistuista tiedoista ei käy ilmi tavaroiden laatu. Tietojen mukaan on Rumaniasta Suomeen tapahtuneen viennin arvo ollut 2,404,000 ja Suomesta tuonnin arvo ollut 1,718,000 leitä. Suomen vienti on käsittänyt kalosseja. Rumaniasta lienee viety pääasiassa paloöljyä Suomeen.

Olen voinut havaita, etteivät kaikki täällä ole tyytyväisiä nyt voimaansaatettuihin kaupanrajoituksiin. Viitataan m.m. siihen, että säännöstelyn ollessa voimassa useimmissa maissa Rumanian vientimaat tuskin sallivat, että Rumania ostaa niiltä ainoastaan 60 % siitä, mitä ne ostavat Ru-

maniasta. Seurauksena tulee siis olemaan, että vienti edelleenkin vähenee.

Ulkomaalaiset näyttävät kuitenkin suurein piirtein katsottuna olevan tyytyväisiä nyt julkaistuihin määräyksiin. Uuden järjestelyn kautta on ainakin olemassa takeet siitä, että ulkomaalta ostettujen tavaroiden maksamiseen voidaan saada tarpeellista valuuttaa. Tavarointa tullaan ostamaan vähemmän kuin ennen, mutta se mitä ostetaan joutuu maksetuksi.

Rumanian taloudellista tilannetta arvosteltaessa on muistettava, että maa kuuluu Euroopan rikkaimpiin sekä maan hedelmällisyyden että luonnonrikkauksien, niinkuin paloöljyn, kivihiilen y.m. puolesta. Viljan hinnat ovat tuntuvasti nousseet. Normaalian sadon sattuessa viennin arvokin täten tuntuvasti nousee. Rumanian vuotuiset ulkomaalle suoritettavat maksut ovat sitäpaitsi velkojamaiden kanssa tehtyjen sopimusten perustalla huomattavasti alentuneet. Punnan ja dollarin arvon lasku on myöskin tässä suhteessa vaikuttanut edullisesti.

K.G.Idman.

Min. Repol. Korjattu

VARSOVA SSA OLEVA LÄHETYSÖ. *39/1881 Sac. 1934*
KIRJELMÄ n:o 1059/375. *23/11.34*
Varsova SSA 20 P:NÄ marras KUUTA 19 34. *1881*
VIITTAUS: Bukarestin lähetystö N
6 P:NÄ marras KUUTA 19 34 P:TTY rap. n:o 2.
VIITTAUS: D. U. M. / 19

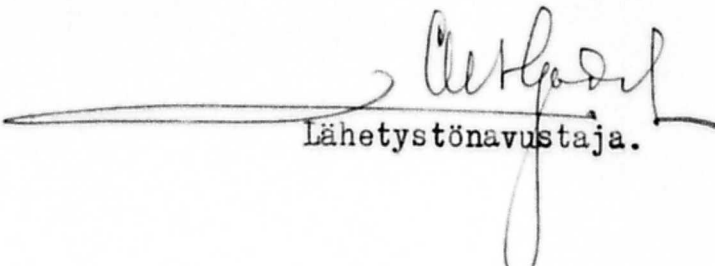
Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Korjaus Bukarestin Lähetystön
raporttiin no 2.

Ministeriölle kunnioittaen ilmoitetaan seuraava
otsikossa mainittuun raporttiin kuuluva korjaus:

Sivu 2, rivi 8 ylhäältä on: 4 à 5 bania
/ 1½ à 2 penniä/ kappaleelta,
pitää olla: 4 à 5 leitä / 1½ à 2 markkaa/
kappaleelta.

Toimekseen saaneena:

Lähetystönavustaja.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: .....

Buharestissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Huus.

Varsova 9/11 1934.

V A R S O V A

SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1056-374.

Varsova SSA 19 P:NÄ marras KUUTA 19 34.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 _____ P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
42/181 fac.	34
23/11.34	2
5	C114

Ulkoasiainministeriö

LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 3/34.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen Ministeriölle toimittaa raporttinsa n:o 3: "Suomen Romaniaan viennin maksumahdollisuudet" /siv.1-6/ kymmenenä kappaleena.

Vy. Adman

Ei julkisuuteen.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 3.

Varsova ssa 19 p:nä marras kuuta 1934.

Asia: Suomen Romaniaan vien-
nin maksumahdollisuudet.

112/181 Sal. 34
23/11.34
5 C114

Niinkuin jo olen Ministeriölle ilmoittanut on Romaniassa äskettäin voimaanastuneen asetuksen mukaan Romanian vienti maksettava ulkomaalaisessa valuutassa, joka on jätettävä valtiopankille. Tästä käytetään 40 %

1/ maksuihin, jotka valtiopankki on velvollinen suorittamaan ulkomaalla

2/ entisen tuonnin maksuun, joka on jäänyt maksamatta ulkomaalaisen valuutan puutteen vuoksi.

Suomalaisesta tuonnista on nykyään noin neljä miljoonaa leitä / 1 Smk. - 2½ leitä/ maksamatta. Siitä huolimatta, että Romanian valtiopankki jo on luvannut antaa valuuttaa, jotta suunnilleen puolet tästä määrästä tulisi maksetuksi, ei valuuttaa toistaiseksi ole saatu. Rahat on maksettu valtiopankkiin, mutta valuuttaa ei olekaan annettu.

Kun uusi määräys läheltä koskee Suomenkin viennin etuja, ryhdyin heti Bukarestiin tultuani tutustumaan uuteen tilanteeseen ja neuvottelemaan vanhojen saamistemme maksamisesta. On pelättävä, että Romanian sekä

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tuonti että vienti vähenevät sen kautta, että on määrätty, että tuonti saa olla ainoastaan 60 % viennistä. On sitäpaitsi varmaa, etteivät monet maat suostu tällaiseen järjestelyyn. Säännöstelyhän on vallalla useimmissa maissa. On siis luultava, ettei viennin kautta tule kertymään niin paljon kuin on toivottu. Eräillä mailla, kuten Belgiassa, Italiassa, Sveitsillä, Itävallalla, Tšekkoslovakiassa ja Unkarilla on olemassa clearing-menettely, josta ne tuskin luopunevat. Romanian hallitus koettaa saada nämä osaksi molemminpuolisen sopimuksen osaksi vieraan valtion yksipuolisen päätöksen kautta syntyneet järjestelyt lakkautetuiksi, mutta ei arvattavasti tule siinä onnistumaan. Niin esim. sekä Belgian että Italian lähettiläät, joiden edustamat maat ovat ruvenneet soveltamaan clearing-menetelmää Romaniaan nähden, pitävät aivan naurettavana toivomusta, että tästä luovuttaisiin. Ranskalla ja Saksalla on myöskin Romanian kanssa jonkinlainen kompensatiojärjestely. Kun suomalaiset saatavat muiden saamisiin verrattuina ovat melko vähäiset, olen koettanut saada Romanian valtiopankkia antamaan valuuttaa niitä varten tai ainakin täyttämään sitoumuksensa siihen määrään nähden, jonka se on hyväksynyt maksettavaksi. Jotta Suomessa saataisiin mahdollisimman selvä kuva vallitsevasta tilanteesta, katson olevan syytä yksityiskohtaisesti selostaa keskustelujani.

Neuvottelin asiasta ensin ulkoministeriössä, mutta huomasin heti, ettei tästä tietä ollut olemassa mah-

dollisuuksia saada asiaa järjestetyksi. Kun kaikki lähettiläät ahdistavat ulkoministeriötä, vastataan siellä kaikille aivan mekaanisesti, että tullaan tekemään, mitä voidaan. Käännyin sen vuoksi kauppaministerin puoleen ja pyysin hänen myötävaikutustaan. Hän lupasikin neuvotella asiasta valtiopankin kanssa. Pääministerin luona käydessäni koskettelin myöskin tätä kysymystä ja huomautin, että meidän on nykyisissä oloissa mahdoton enää ylläpitää kauppasuhteita Romanian kanssa. Pääministeri lupasi hänkin puhua asiasta valtiopankin kanssa. Romania halusi välttämättä kehittää kauppasuhteita kanssamme. Hän oli valmis aina avustamaan minua ja saatoin aina kääntyä hänen puoleensa /jo audienssin saamistakin oli odotettava kymmenkunta päivää!/.

Romanian kanssa ennen käymistäni neuvotteluista tunsin tyypillisen romanialaisen tavan estää todellinen asiallinen keskustelu jostain asiasta lupaamalla kaikki. Jonkun ajan perästä puhuin uudestaan asiasta kauppaministerin kanssa. Tämä vakuutti keskustelleensa asiasta valtiopankin pääjohtajan kanssa, ja tultaisiin asiasta lähettämään minulle "kirjallinen vastaus". Tunsin olot siksi hyvin, etten uskonutkaan, että saisin kirjallista vastausta.

Kun ei mitään kuulunut, päätin itse mennä valtiopankin pääjohtajan puheille. Olin laatinut häntä varten luettelon, josta kävi tarkoin ilmi minä päivinä valtiopankki oli hyväksynyt annettavaksi valuuttaa saamistemme

maksamiseksi. Asetin paperin hänen eteensä pöydälle ja uudistin pyyntöni. Hän näytti hieman nololta. Hetken mietittyään sanoi hän, ettei minun ole suututtava, mutta hänen oli nyt mahdoton vastata mitään. Huomautin tähän, että kauppaministeri jo oli puhunut hänen kanssaan. Hän ei tahtonut kieltää tätä, mutta lupasi antaa vastauksensa myöhemmin. Kun lupasin tulla uudestaan, sanoi hän, etten enää saanut vaivautua, vaan hän tulisi itse hanki- lökohtaisesti kääntymään puoleeni. Kun ei hänestä mitään kuulunut, käännyin uudestaan hänen sihteerinsä puoleen, joka vakuutti, ettei vielä voitu mitään sanoa, mutta että asiaa ajateltiin.

Voin kyllä käsittää, että valtiopankin on no- loa tunnustaa, ettei se voi vastata sitoumuksistaan. Mai- nittakoon, että esim. Englannin on saatava 1.250.000 pun- taa, Saksan $\frac{1}{2}$ miljaardia leitä, Belgian, Tsekkoslovakian y.m. erittäin tuntuvia määriä.

Romania ei ole maa, jossa suu asetetaan säk- kiä myöten. Valtioveloista ei suoriteta laisinkaan kuole- tusmaksua ja luvatusa korosta maksetaan puolet. Puolan ministeri kertoi minulle, että Romania on m.m. Puolalle velkaa myymistään puolalaisista rautatiepileteistä 3 mil- joonaa leitä, jota kieltäydytään maksamasta valuutan puut- teen vuoksi. Siitä huolimatta käytetään rahaa muihin tar- koituksiin. Ulkoministeri TITULESCOn, joka ei yleensä vä- litä oleskella Romaniassa, vaan kiertää mieluummin Euroop- paa seurueensa kanssa, kerrotaan viime vuonna käyttäneen

80 miljoonaa leitä itseään ja propagandaa varten, joka lienee suurimmaksi osaksi mennyt ranskalaisille lehdille, jotka aina päästävät hätähuudon, kun on kysymys siitä, että TITULESCO luopuisi toimestaan. Uusia lähetystöjä on perustettu m.m. Suomeen, kaikkiin Skandinavian maihin ja useihin Etelä-Amerikan valtioihin.

Kaiken sekasorron alkuna ja suurimpana syynä on, paitsi huonoa organisatiota, epärehellisyys. Norjan ministeri käytti siitä minun kanssani puhuessaan sanaa "svineri".

Kun ulkoministeri saapui Bukarestiin ennen lähtöäni, kävin hänenkin luonaan puhumassa asiasta. Kun huomautin siitä, ettei Suomessa käsitetä, ettei valtiopankki täytä uudistettuja lupauksiaan, yhtyi hänkin heti edellämämainitsemani romanialaisen tavan mukaan minuun, käyttäen ankarampiakin sanoja kuin minä. Kun minä esim. sanoin, että pankin menettely oli käsittämätöntä, sanoi hän sen olevan "häpeällistä" /c'est une honte/. Lopulta hän soitti valtiopankin pääjohtajalle ja pyysi, että tämä antaisi edes jotain. Keskustelun tulos oli se, että minun piti seuraavana päivänä -- päivää ennen lähtöäni -- soittaa pääjohtajalle. Puhelinkeskustelumme tuloksena oli, että hän lupasi 500.000 leitä Suomen rahassa voimatta sanoa mitään siitä, milloin loput saamisistamme maksetaan.

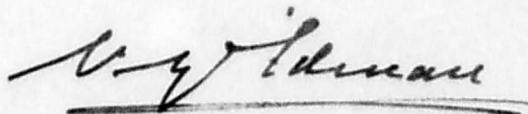
Voidaanko tällaisen maan kanssa olla kaupallisissa suhteissa? Minä en tiedä. Olen edellä tehnyt yksityiskohtaisesti selkoa keskusteluistani. Suomen Kumiteh-

taan romanialainen asiamies ja pääkonsulimme tuntuivat olevan tyytyväisiä saavuttamaani tulokseen. "Jää oli saatu murretuksi". Nyt olisi helpompi lahjomisia käyttämällä saada valuuttaa. Toivottavasti asia on näin.

Jos ei rahaa saada irti, olisi mielestäni pantava toimeen pakollinen clearing. Tämän toimeenpaneminen lienee mahdollista ainoastaan siten, että se määrätään hetkellä, jolloin meidän on suoritettava maksuja Romaniaan. Muussa tapauksessa on luultavaa, ettei Romania tule sal-
limaan vientiä Suomeen.

Mainittakoon, että Romanian hallitus on ehdottanut kuudelle romanialaiselle suurpankille, että nämä ottaisivat vastatakseen viennin kautta saatavasta ulkomaisesta valuutasta, mutta ovat nämä kieltäytyneet tästä tehtävästä. Tällä hetkellä on siis mahdotonta sanoa miten hallitus aikoo järjestää asian.

Niinkuin olen tiedoittanut, on tarkoitus, että tuonti saisi olla 60 % Romanian viennistä. Kun uuden tuonnin maksuna käytettäisiin 60 % viennin kautta saaduista valutoista, tulisi se täten heti maksetuksi. Olen kehottanut pääkonsuliamme tiedoittamaan tullaanko todellakin antamaan valuuttaa uuden tuonnin maksamiseksi. Toiseksi on mielestäni syytä olla varovainen. Missään tapauksessa ei ole syytä, että muut kuin aivan vakavaraisessa asemassa olevat suomalaiset liikkeet myyvät tavaroita Romaniaan.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Tolman

Varsovassa 20/11. 1934.

V A R S O V A SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

KIRJELMÄ n:o 1061-377.

Varsova SSA 20 P:NÄ marras KUUTA 19 34.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

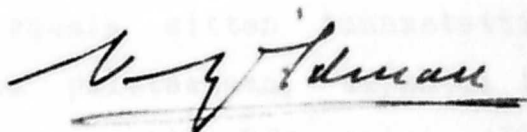
VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
43	/ 181 Sal. D. 37.	
23/11.34	10	LL
	OSASTO	
5	C 114	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestissa olevan lähetystön
raportti n:o 4/34.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 4: "Romanian
sisäinen tilanne" /siv. 1-6/ kuutena kappaleena.

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Varsova:ssa 20 p:nä marras kuuta 1934.

Asia: Romanian sisäinen ti-
lanne.

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
43 / 181 Sal. D.	34.
24/11.34	39
5	C114

Romania kuuluu niihin maihin, joiden sisäpo -
liittista tilannetta ei koskaan voida pitää tyydyttävänä
jos sitä arvostellaan meikäläisen mittapuun mukaan. Vir-
kamiesten epärehellisyys ja lahjusten otto ovat hallin -
non suurimpana haittana. Tämä koskee myös tuomioistuimia.
Osaksi vaikuttaa tähän sekin, että virkamiehet usein saa-
vat kuukausimääriä odottaa palkkojaan.

Kun CAROL muutamia vuosia sitten tunnustettiin
kuninkaaksi Pariisista Romaniaan palatessaan, tapahtui tä-
mä ainakin osaksi siinä toivossa, että hän saisi aikaan
suurempaa järjestystä valtion asioiden hoidossa. Tämä toi-
vo ei toteutunut. Viime pääsiäisen aikaan muodostui eräi-
den upseerien salaliitto, jotka everstiluutnantti PREKU -
PIn johdolla koettivat väkivaltaista tietä poistaa ku-
ninkaan ja hallituksen. Toisten tietojen mukaan oli up-
seerien tarkoituksena julistaa tasavalta, toisten tieto -
jen mukaan panna toimeen fascistinen hallitussuunta. Poh-
jimmaisena syynä oli epäilemättä tyytymättömyys oleviin

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ..... ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoi-
tuksiin.

oloihin ja toivo saada hallinnossa olevat epäkohdat poistetuiksi. Väitteitä, että salaliitto muka olisi muodostettu kuninkaan rakastajattaren rouva LUPESCON syrjäyttämiseksi, ei voida ottaa vakavalta kannalta. Tyytymättömyys on paljon syvemmällä. Toinen asia on, olisivatko kysymyksessä olevat upseerit kyenneet saamaan aikaan paremman järjestyksen.

CAROLin paluun jälkeen ovat erilaiset hallitukset seuranneet toisiaan. Paitsi varsinaisia puoluehallituksia, on koetettu ammattiministereistä kokoonpantuakin.

Hallitusten asema on sikäli helppo, että niillä aina on enemmistö eduskunnassa. Vaalilain mukaan annetaan enimmän ääniä saaneelle puolueelle heti puolet kaikista edusmiespaikoista ja toinen puoli jaetaan suhteellisesti sen ja muiden puolueiden välillä. Se, että hallituksen kannattajat saavat valtavan enemmistön, ei johdu yksinomaan viranomaisten vaaleissa harjoittamasta painostuksesta. Valitsijoiden enemmistö on talonpoikia, jotka ovat vakuutettuja siitä -- missä he ehkä eivät olekaan aivan väärässä -- että kaikki hallitukset ovat yhtä hyviä tai yhtä huonoja. Ei ole sen vuoksi syytä joutua riitaan poliisin y.m. kanssa, vaan on parasta äänestää hallituksen kannattajia, jotka ehkä voivat hankkia jotain etujakin valitsijoilleen. Kuningas ei myöskään yleensä vaihda hallitusta ennenkuin hän itse ja muutkin ovat perin kyllästyneitä siihen.

Tällainen systeemi antaa suuren vallan kunin -

kaalle. Kuningas korvaa täten tavallaan parlamentin muissa maissa. Eduskunta ei koskaan kaada hallitusta, joka ilman kuninkaan sekaantumista olisi vallassa kunnes se vallankumouksen kautta tulisi kukistetuksi.

Romanian oloja arvosteltaessa on muistettava, että keski-ikäisetkin miehet vielä muistavat sen ajan, jolloin osa väestöstä oli maaorjia. Yläluokasta huomaa, että se, päinvastoin kuin miten esim. Bulgariassa ja Jugoslaviassa on asianlaita, on osallinen vanhasta kulttuurista. Sen joukossa voi tavata hyvinkin sivistyneitä henkilöitä.

Nykyään on vallassa n.s. vapaamielinen hallitus. Omituisen perhetradition mukaan on vapaamielisen puolueen johtajana aina joku BRATIANU-suvun jäsen. /BRATIANUT ovat rikkaita pankki- ja teollisuusmiehiä/. Syynä siihen, ettei puolueen johtajalle annettu tehtäväksi muodostaa hallitusta, on se, että kuningas on riidassa BRATIANUjen kanssa, joilla oli valta käsissään silloin kun hänen oli luovuttava valtaistuimesta poikansa hyväksi sen jälkeen kun hän oli lähtenyt maasta rouva LUPESCON kanssa. Antaessaan vapaamielisten muodostaa hallituksen kään-tyi kuningas sen vuoksi erään puolueeseen kuuluvan edustajan TATARESCON puoleen ja antoi tämän tehtäväksi muodostaa hallituksen. BRATIANUT eivät luonnollisesti ole tyytyväisiä tähän, joten on usein aika ajottain järjestettävä "selittelytilaisuuksia" pääministerin ja puolueen johtajan välillä. Bukarestissa ollessani tapahtui myöskin ker-

ran tällainen välien selvittely.

Ulkoministeri TITULESCO, joka ei itse kuulu mihinkään puolueeseen, väitetään koettavan saada aikaan yhteistoimintaa molempien suurten puolueiden välillä. Keskusteluistani kansallisen talonpoikaispuolueen johtajan kanssa huomasin, etteivät he olleet erikoisen innostuneita tästä ajatuksesta, vaan pitivät parempana odottaa ja antaa vapaamielisten toistaiseksi koettaa selviytyä vaikeuksista. Eräs heistä sanoi minulle pelkäävänsä, että kuningas mahdollisesti koettaisi toteuttaa yhteistoiminta-ajatus ta. Sitäpaitsi ei kuninkaalle liene kokonaan vieras ajatus n.s. "lujan käden" hallituksen muodostamisesta. Kenraali AVERESCO lienee jo kerran saanut tehtäväkseenkin laatia ehdokaslistan tällaista hallitusta varten. Tunnustan, etten käsitä miksi jonkinlaisella fascistihallituksella olisi suurempia menestymisen edellytyksiä kuin muilla. Parlamenttihan ei tuota vaikeuksia millekään hallitukselle.

Nykyisen, samoin kuin kaikkien muidenkin Romanian hallitusten, suurimpana murheena on rahan puute. Valtion kassa on aina tyhjä. Vanhan tavan mukaan on koettu saada lainaa Ranskasta, mutta ovat ranskalaiset valmiit myöntämään ainoastaan sata miljoonaa frangia ja tämänkin yksinomaan sotatarpeiden ostamista varten Ranskasta. Kun ei tällainen laina missään tapauksessa ole riittävä, on laskettu liikkeelle kotimainen $4\frac{1}{2}$ % obligatiolaina /emissiokurssi 88/. Lainan suuruutta ei toistai -

seksi ole määrätty. Tarkoitus on ilmeisesti lainata niin paljon kuin mahdollista. Ylimpänä mahdollisena rajana tunnutaan pitävän 3 à 4 miljaardia leitä. Mainittakoon, että valtion entisten velkasitoumusten arvo on noin 40 % nimellisarvosta. Velkojamaiden kanssa tehdyn sopimuksen perustalla on valtion velat vähennetty puoleen määräänsä. Hallituksen yksipuolisen päätöksen mukaan ei velkojen kuolettamismaksua toistaiseksi myöskään suoriteta.

Niinkuin Ministeriölle on tunnettu, ei Romanian valtiopankilla ole riittävästi ulkomaalaista valuutaa edes välttämättömimpien maksujen suorittamiseksi. Kun olen toisessa yhteydessä selostanut maan taloudellista tilaa, en katso olevan syytä siihen tässä yhteydessä kajota.

Käydessäni pääministeri TATARESCOn luona esitti hän erittäin optimistisia ja valoisia ajatuksia Romanian sisäisestä tilanteesta. Ulkomaalaiset sitoumukset tullaan ennen pitkää täyttämään. Kotimainen laina voidaan kokonaisuudessaan käyttää produktiivisia tarkoituksia varten. Työttömyyttä ei ole.^{1/} Nykyinen pulakausi niin rikkaassa maassa kuin Romania on aivan ohimenevää laatua.

Olisi epäilemättä väärin väittää, että pääministeri tahallisesti valehteli. Korkeintaan hän liioitteli. Usko huomispäivän kykyyn muuttaa kaikki on etelässä

1/ Tarkkojen tilastollisten tietojen puuttuessa on vaikeata täydellä varmuudella sanoa miten asianlaita on. Teollisuus ei ole kovin kehittynyt ja maaseudulla tultaneen kutakuinkin toimeen.

suurempi kuin pohjoisessa. Kaunis, kaikki kultaava aurinko luo eloa ja iloa ja saattaa ihmiset helposti pitämään vaikeuksiaan ainoastaan ohimenevinä.

W. J. Linn

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Edman

Helsingissä, 23/11. 1937.

V A R S O V A   S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
KIRJELMÄ n:o 1073-382.

Varsova   S S A   23   P: N Ä   m a r r a s   K U U T A 19 34.

VIITTAUS: ..... N

P: N Ä   K U U T A 19   P: T T Y   n: o

VIITTAUS: D. U. M.   /   19

457 182 Sal. D. 37.		
26/11.37		
5	C14	

Ulkoasiainministeriö   L L E

ASIA: Bukarestissa olevan lähetys-
tön raportti n:o 5/34.

Allekirjoittanut täten ohellisena kunnioittaen
toimittaa Ministeriölle raporttinsa n:o 5: "Romanian
ulkopoliitikasta. Keskustelu ulkoasiainministeri TITU-
LESCON kanssa" /siv. 1 - 6/ kuutena kappaleena.

V. J. Linn

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 5

Varsova ssa 23 p:nä marras kuuta 19 34.

Asia: Romanian ulkopoliitikasta.
Keskustelu ulkoasiainministeri
TITULESCO:n kanssa.

YS / 182 Sal. D. 97.

26/11.34

5 C14

Käydessäni Bukarestissa tapaamassa ulkoministeri TITULESCOa onnittelin häntä aluksi Ankarassa saavutettujen tulosten johdosta. Paitsi että Balkanin valtioiden valistää yhteistoimintaa on lähemmin järjestelty, on myöskin sovittu eräänlaisesta yhteistoiminnasta Pienen Ententen kanssa. Ainakin romanialaisten lehtien mukaan oli TITULESColla ollut erittäin suuri osa tässä saavutuksessa, jonka tärkeimpänä tuloksena lienee pidettävä Turkin siirtymistä yhä enemmän nykyistä status quo'ta kannattavien valtioiden piiriin.^{1/}

Kiittäen minua totesi hän, että Ankaran konferenssi oli osaltaan lujittanut rauhaa. Mitä Bulgariaan tulee, oli konferenssi päättänyt kohdella sitä "niinkuin sekin olisi Balkanin liiton jäsen". "Tätä ei kuitenkaan", sanoi TITULESCO, "ole ymmärrettävä niin että

1/ Puolan ulkoasiainministeriön mukaan johtuu tämä ennen kaikkea Italian pelosta.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

UE 2: A 4.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi .....ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

minä mobilisoin jos Bulgaria on vaarassa. Turkki ja Romania panevat armeijansa liikekannalle toistensa puolesta. Bulgariaa koskeva päätös koskee ainoastaan taloudellisia kysymyksiä".

Bukarestin diplomaattikunnassa eivät kaikki kuitenkaan tunnu antavan yhtä suurta merkitystä Ankaran konferenssille. Päätöksien ja julkilausumien käytännöllinen toteuttaminen tulee kohtaamaan useita vaikeuksia. Niin on esim. erittäin kysymyksenalaista tuleeko Kreikka täyttämään kaiken sen, mihin se on sitoutunut. Tämä maa on yhtä paljon "Välimeren maa" kuin "Balkanin maa". Eräissä ulkomaalaisissa lehdissä käytetty nimitys "Balkanin suurvallasta" ei siis vastaa todellisuutta. Italian lähettiläs, joka tosin luonnollisista syistä on taipuvainen kriitillisyyteen Balkanin valtioiden edesottamisiin nähden, sanoi minulle, että Romanian ja Jugoslavian olisi päätettävä mihinkä "suurvaltaan" ne kuuluvat. On kai kuitenkin mahdotonta, että ne ovat "kaksinkertaisesti" suurvaltoja.

Balkanin liitosta siirtyi keskustelu itäpaktiin. TITULESCO ei luonnollisesti hyväksynyt Puolan kantaa. Jos ei Puola halua antaa venäläisten joukkojen tulla alueelleen, olisi sopimukseen voitu liittää määräys, että sotilaallinen apu edellyttää erikoista sotilaallista sopimusta. Ranska on jo mennyt niin pitkälle, ettei se voi enää perääntyä. Jos ei se nyt solmisi liittoa Venäjän kanssa, on mahdollista, että Venäjä lähentyisi

Saksaa. "Meillä", sanoi TITULESCO, "on ollut niin paljon vaivaa Venäjän saamisesta Kansainliittoon, että meidän on mahdotonta sallia, että Venäjä ehkä rupeaisikin siellä puolustamaan Saksan etuja". TITULESCO lisäsi, ettei hän tahtonut ehdottomasti puolustaa Ranskan politiikkaa Venäjän ottamisessa Kansainliiton jäseneksi. Tehyä ei kuitenkaan voida tehdä tekemättömäksi. Oli katseltava todellisuutta sellaisena kuin se oli. Esiintymisellään Puola herättää epäluuloa Ranskassa. Siihen ei edes Ranskan hallituksen taholla, yleisestä mielipiteestä puhumattakaan, enää uskota niinkuin ennen. Pienen Enntenten piirissä on se myöskin menettänyt sen kannatuksen, mikä sillä ennen oli. Itäpaktia koskevassa vastauksessaan Ranskalle on Puola m.m. lausunut, ettei "sen mielestä ole mahdollista antaa Tsekkoslovakialle lisätakeita ennenkuin Tonavan laaksoa koskevat kysymykset kokonaisuudessaan ovat tulleet ratkaistuiksi". Tätä on mahdoton ymmärtää muuten kuin siten, että Puolan mielestä olisi ryhdyttävä jonkinlaiseen rauhansopimusten tarkistukseen.

Arvosteltuaan Puolan politiikkaa vakuutti TITULESCO lopuksi suuresti ihailevansa marsalkka PIŁSUDSKIa, joka hänestä oli maailman suurin nero. Tämän oli onnistunut saada Puolan raha-asiatkin järjestykseen. /Tällaisena neron puute on Romaniassa erittäin tuntuva/.

TITULESCO:n esitystä vastaan voidaan huomauttaa, että hänen lausumansa pelko, että Puola joutuisi eris-

tetyksi on aiheeton, sillä Ranska ja ennen kaikkea Romania itse tarvitsevat Puolaa liian paljon voidakseen luopua liittolaissuhteesta. Niinkuin BECK kerran sanoi minulle, tarvitsee Romania Puolaa paljon enemmän kuin Puola Romaniaa. Puolan samoinkuin Ranskan alituisena huolenahan on, ettei Romania pidä tarpeellista huolta sotatarkoituksestaan. Nytkin Puolan Bukarestissa oleva lähettiläs ARCISZEWSKI lausui minulle pelkäävänsä, että Romanialta puuttuu välttämättömiäkin sotatarpeita. Norjan lähettiläs BENTZON kertoi minulle, että eräs Ranskan yleisesikunnan upseeri oli sanonut hänelle, että Romanialta on sodan aikana Ranskalle enemmän huolta kuin iloa. Kun tähän lisätään se, mitä jo olen tiedoittanut maan sisäisestä tilasta, ei voi olla toteamatta, että TITULESCO:n suurilta paktisuunnitelmilta suurella määrällä puuttuu se varma pohja, minkä ainoastaan maassa vallitseva järjestys voi antaa. Viime sota oli kyllä Romanialle siinä suhteessa onnellinen, että se etupäässä muiden avun kautta saavutti nykyisen laajuutensa. Tästä ei kuitenkaan vielä johdu, että aina käy näin. Romanian ulkoministeriön ennen Venäjää kohtaan osottama epäluulo on nyt muuttunut aivan liialliseksi luottamukseksi.

Lopuksi keskustelu siirtyi Jugoslavian hallituksen Kainsainliiton neuvostolle tekemään, Marseilles'n murhia koskevaan esitykseen. TITULESCO sanoi valittavansa tätä. Olisi välttytty tällaisesta tuloksesta, jos suur-

vallat, esim. Ranska, olisivat noudattaneet Pienen En-
tentin kehotusta ja kutsuneet koolle konferenssin, joka
olisi neuvotellut siitä, mihin toimenpiteisiin olisi ryh-
dyttävä tällaisten murhien estämiseksi yleensä, Unkaria
erikoisesti mainitsematta. TITULESCO vakuutti, että hä-
nen samoinkuin BENES'inkin henki on alituisesti vaaras-
sa.

— TITULESCOn asema Romaniassa on nykyään lu-
ja. Tähän on kaksikin syytä. Ensinnäkin pidetään hänen
toimintaansa rauhansopimusten tarkistuksen vastustajana
erittäin tärkeänä. Toiseksi vahvistaa hänen asemaansa se,
että häneen luotetaan Ranskassa. Kuningas CAROL ei hen-
kilökohtaisesti pidä TITULESCOsta. Mahdollista on, että
asiaan vaikuttaa sekin, että TITULESCOn nauttima suosio
on hänestä liian suuri. TITULESCOa, niinkuin monia Balka-
nin valtiomiehiä, voidaan syyttää eräänlaisesta "humpuu-
kista". Kun hänestä ilmeisesti on hauskeempaa olla ulko-
maalla kuin kotona, antaa hän ihmisten uskoa, että Ro-
manian alueellinen koskemattomuus on alituisessa vaaras-
sa, minkä vuoksi hänen on oltava ulkomaalla puolusta-
massa sitä tarkistussuunnitelmia vastaan. Ranskan sanoma-
lehdistön suosio on ostettu kilisevällä kullallakin. Ker-
rotaan hänen viime vuoden kuluessa käyttäneen tähän e-
rittäin suuria summia. Kun hänen yksityinen elämänsäkin
maksaa paljon enemmän kuin se, minkä maan kurjat raha-
asiat sallisivat, on kyllä olemassa syitä, joita tar-
vittaessa voidaan käyttää häntä vastaan. Erään diplomaat-

rikunnan jäsenen minulle lausuman käsityksen mukaan odot-
taisi kuningas sopivaa hetkeä "hyökkäyksen" tekoon. Kun
kuninkaankin asemassa on heikkoja kohtia, voi "vasta -
hyökkäyskin" olla mahdollinen.

N. y. Selman